3.10.2019 Dnro 1035/ D.a.4/2019

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asia: HE 10/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestöviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi

Lausuttavana on hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi, joka sisältää ehdotuksen uudeksi laiksi Digi- ja väestötietovirastosta. Viraston on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2020 alusta.

Esitykseen sisältyy saamen kielilain (1086/2003) muutos, jolla kielilain soveltamisala laajennettaisiin koskemaan koko valtakunnallista Digi- ja väestötietovirastoa. Saamelaiskäräjät pitää tätä kannatettavana esityksenä.

Hallituksen esityksen mukaan tämä muutos laajentaisi saamelaisen oikeutta käyttää saamen kieltä omassa asiassaan tai asiassa, jossa häntä kuullaan. Aiemmin oikeutta on sovellettu vain Lapin maistraatissa, mutta muutoksen myötä oikeus laajenee koko Digi- ja väestötietoviraston toimialueelle. Muutos on selkeä parannus saamelaisten kielellisiin oikeuksiin. Esityksessä kuitenkin todetaan, että muutoksella ei kuitenkaan ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisen toiminnan näkökulmasta. Esityksessä myös todetaan, ettei soveltamisalan muutoksesta ei aiheudu virastolle vähäistä suurempia taloudellisia vaikutuksia.

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että lakimuutoksen astuessa voimaan on syytä selvittää tarkemmin, missä laajuudessa saamen kielilakia sovelletaan Digi- ja väestövirastoon ja tuleeko sen myös tarjota verkkopalvelut ja nettisivut saamen kielillä.

Apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen on antanut 26.9.2016 ratkaisun koskien Kelan saamenkielisiä palveluita (Dnro OKV/1161/1/2018). Ratkaisu on verrattavissa Digi- ja väestöviraston asemaan suhteessa saamen kielilakiin ja sen velvoitteisiin tarjota saamen kielellä palvelua. Apulaisoikeuskanslerin mukaan: ”*Kela on laiminlyönyt saamenkielisten palvelujen kehittämisen perustuslain ja saamen kielilain edellyttämällä tavalla. Saamenkielisen verkkoasiointimahdollisuuden puuttuminen loukkaa saamenkielisten yhdenvertaisuutta Kelan palvelujen saamisessa ja varsinkin saamelaisten kotiseutualueella henkilöstön tulee pystyä palvelemaan saameksi. Toimivalla verkkoasiointipalvelulla on erityisen tärkeä merkitys, kun kehitetään ja lisätään hallinnon digitalisaatiota. Saamelaisten kielellisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden kanssa ei ole sopusoinnussa se, että tämä palvelukanava on jäänyt saamenkielisten asiakkaiden ulottumattomiin. Saamen kielen merkistöihin liittyviä seikkoja ei voi pitää hyväksyttävänä syynä siihen, että saamenkieliset ovat eri asemassa. Apulaisoikeuskanslerin näkemyksen mukaan Kelan verkkoasiointipalvelun tärkeys ja digitalisaation hyödyllisyys korostuvat saamelaisten kotiseutualueella, koska alueella on pitkät välimatkat ja Kelan toimipaikkoja on vähän alueen maantieteelliseen kokoon nähden.*”

Saamelaiskäräjät toteaa, että jos Digi- ja väestöviraston velvoitteita verrataan apulaisoikeuskanslerin ratkaisuun koskien Kelaa, tulee sen lakimuutoksen myötä tarjota nettisivuillaan ja digitaalisissa palveluissa saamen kielilaissa tarkoitetulla saamen kielillä

Saamelaiskulttuurikeskus Sajos Tel. +358 (0)10 839 3100
FIN-99870 Inari
www.samediggi.fi etunimi.sukunimi@samediggi.fi

palvelua. Koska kyse on hyvin laajasta kokonaisuudesta ja palveluista ja kolmesta saamen kielestä, pitää lakimuutoksen taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset ottaa huomioon jo valmisteluvaiheessa ja saamen kielisten digitaalisten palveluiden tarjoamiseen varata tarvittavat resurssit.

Puheenjohtaja hyväksyi lausunnon 2.10.2019.

merk.

Tiina Sanila-Aikio
puheenjohtaja

Anne Kirste Aikio
kieliturvasihteeri